

Evreşe Ovası

Prof. Ahmet Ardel

Kuzey ve Kuzeybatıda Korudağ Nümitik kütle ile, Güneydoğuda ve Güneyde Sivritepe Paleozoik kütle ve bunun Kuzey eteğinde uzanan alçak Nümitik tepeleriyle (irtifaları 100-150 m. arasında) Doğuda aynı mahiyette tepe ve sırtlarla çerçelenmiş bir ova vardır ki buna —bölgenin en mühim iskân merkezi olan Evreşe'nin adına izafeten— Evreşe Ovası demek yerinde olur. Burası Batıda bulunan Saros Körfezi depresyonunun temadisi olup sonradan etraftan gelen akarsuların sürükleyip getirmiş oldukları alüvyonlarla dolarak ova haline gelmiştir. Ovanın en alçak kısımlarını Kavak Suyu etrafında gelişmiş olan bir taban seviyesi ovası ile, Saros Körfezinin kenarındaki dar kıyı ovası teşkil etmektedir. Bu ovalar kenarlara doğru, bilhassa Kuzey kenarına doğru, tedrici surette yükselerek piedmont ovasına geçmektedir. Bunun en iyi gelişmiş olanı Korudağ'ın Güney eteğinde bulunmaktadır. Etekte takriben 80 m. irtifalı haiz olan ova güney ve güneybatıya doğru, yavaş yavaş, irtifandan kaybederek taban seviyesi ovasına müntehi olmaktadır. Umumiyetle eski alüvyonlardan müteşekkil olan bu saha hububat ve ayçiçeği ziraatlerine tahsis edilmiştir. Ağaçlar, bunların ortasında, serpilmiş vaziyette bulunmaktadır.

Eğimi $\frac{0}{100}$ 5-6 kadar olan piedmont ovası, güneybatıya doğru hafifçe eğik, taraçaları andıran birtakım kademeleri ihtiva etmektedir.

Taban seviyesi ovası'na gelince; bu ova kıyının yanı başında (kıyı ovası) ve Kavak Suyunun aşağı vadisi boyunca gelişmiş bulunmaktadır. Bu sahada dümdüz olan ova, yer yer ekilmiş olmakla beraber, büyük kısmı boş bırakılmıştır. Denize civar olan yerler tuzlu sahalardır. Kıyı, umumiyetle, tanzim edilmiş olup, yer yer, lagünleri ihtiva etmektedir.

Bölgede dikkati çeken relief şekillerinden biri de ovanın ortasında belli bir sıra üzerinde sıralanmış olan yuvarlak şekilli münferit tepelerdir. Bunlar dokuz kadar olup hepsi de indifaiddir. Kıyı ovasının iç kısmında yer almış olanlardan ikisi 4-5 m. yükseklikte olup üzerleri tesviye edilmiştir. Saros Körfezindeki adalarla aynı istikamette olan bu tepeler, muhtemel olarak batı-güneybatı, doğu-kuzeydoğu istikametteki bir kırık çizgisi üzerinde bulunmaktadır. Bunlardan büyük yol üzerinde bulunanı 20 m. kadar bir irtifalı haiz olup andezitten müteşekkildir. Tepenin körfeze bakan kısmı (batı tarafı) dikçe olup eski bir falezi hatırlatmaktadır. Yine bu kısımda takriben 15 m. yükseklikte batıya doğru hafifçe eğik bir kısım mevcut olup dalgaların aşındırması ile meydana gelen eski bir abrazyon platformuna tekabül etmesi kuvvetle muhtemeldir. Bu tepenin 100 m. kadar ilersinde (batı kısmı) aynı teşekkülâtı (andezit?) haiz iki alçak tepe (4-5 m.) daha vardır. Üzerleri düz olan (dalga aşındırması) bu tepelerde ve onların eteğinde, toprak içinde birçok kavkılar mevcuttur.

Saros Körfezinin güneyinde, Gelibolu yarım adasının kıyılarında, meselâ Bakla Burnunda olduğu gibi, bu seviyelere tekaşül eden taraçalar, yer yer, çok net olarak görülmektedir. Yarımada'nın boğaz tarafında, hemen her tarafta, aşağı yukarı bu irtifalarda taraçalar ve depolar vardır. Meselâ Gelibolu-Eceabat yolu üzerinde bulunan Galata burnunun arkasında, kıyıda yükseltisi takriben 12-15 m. olan, fakat içeri doğru tedrici bir surette artan çok bariz (bilhassa Geliboludan çok net olarak görünüyor) ve geniş bir taraça vardır. Bahis mevzuu burnun batısında içeri doğru sokulan genişçe bir ovanın (Cumalidere Ovası) içinden geçen derenin yamaçlarında, görünüşte 4-5 m. kalınlığında olan bir depo mevcut olup şüphesiz bu seviyeye göre teşekkül etmiş ve sonra deniz, bugünkü seviyesini ahncâ akarsu tarafından kazılarak kenarda bir taraça husule gelmiştir. Daha ileride, Ilgar dere civarında 4-5, 12-15 ve daha yüksek seviyelerde taraçalar görülmektedir. Bu seviyeler, Marmara Denizinin batısında, Çanakkale Boğazı'na civar yerlerde de vardır. Gerçekten Karabiga Koyunda, kasaba ile Kömür İskelesi arasında 4-5 metrelik seviye mevcut olduğu gibi, kuzeydoğusundaki burnunda 12-15 metrelik taraça da vardır. Aynı seviyelerde (bilhassa 12-15 metrelik taraçalar) ve daha yüksek irtifalarda taraçalar Tekirdağ, Şarköy-Mürefte bölgelerinde de net bir şekilde görülmektedir.

Marmara bölgesinin bu kısmında tespit olunan bu seviyelerin birbirlerine uyması herhalde tesadüfi olmasa gerektir. Bunların eustatique hareketlerle alakalı olarak teşekkül etmiş olmaları fikri Kuvaterner jeolojisiyle meşgul olan jeologlarla morfolojistler arasında gittikçe kuvvetlenmektedir.

